

Latwreeschu Awises.

57. gadagahjums.

Nr. 2.

Trešchdeenā, 11. (23.) Janwar.

1878.

Redaktera adrese: Pastor Safranowicz, Lutringen p. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Westhorn L. (Neyber) gramatu bohde Jelgawā.

Latwreeschu awises ar 1878. gadu usņemš fawu 57. gadagahjumu un maksahs kospā ar to peekšumu „**Basnijas un skolhas siņas**“ ari jaunā gadā tāpat kā lihds šchim: **Jelgawā** sanemohht 1 rubl., **Bauskā** Goerke l. apteeki 1 rubl., **Mihgā** pee Daniel Minus l. 1 rubl. 20 kop. **Par pasi** peesuhthohht wifur 1 1/2 rubl.

Aptelēšanas peenem: **Jelgawā**, awišu namā, Westhorn L. (Neyber) leelojā gramatu bohde pee itguēplatscha; **Rudigā**, Westhorn L. gramatu bohde; **Mihgā**, D. Minus l. kantori, teatera un wehwer eelas hūbr; **Walmcerā**, Ereu l. gramatu bohde; **Walkā**, W. Rudolff l. gramatu bohde; **Pechterburgā**, pee turenēs zeen. Latw. draudēs mahzltaja. Wišt Kurfemes un Widfemes zeen. mahzltaji, skolhoraji, wag. wezakee un sribweru kungi teek lahgti, aptelēšanas peenem un tablak apghdabt. Kos 24 eksemplarus aptelē, dabuh 1 wifā. Mūshu lastaja pulks bij pabrt par 6 tuhthohht un zeramš, ka ari šchini gadā buhs wifunaf tahds patš, taveh; tad wifus zeen. awišu nehmejus lubbam, lai jan pee latka usdohdabš. Wišcem tas buhs weenalga, turpretim awišu ekspedizijai pee tahda leela flaita ta ir leela leeta, kad wifus famus rušus un adrešes pee latka war fataišht un no pat pirma nummura wifus labrtigi apghdabt.

Rahdizajs: Kara siņas. Bajasdas zeetokšais Turku Kremenijā. Generalls Geimans. Wišjauanalabs siņas. Dashedas siņas. Ši karalašaretu dišwes. Karša un Krowna zc. Labas laimes lastajeam! Atbildas. Studinatšanas.

Kara siņas.

Turki redsedami, ka us karalauka saht pawisam slikti klahtees, wifas fawas dohmas nu leek us pameera panahšchanu, us meera noslehšchanu. Kreewi gahja wehl arwenu us preekšču; jo wairak buhs no Turku semes eenehmuschī, jo wairak spehs pee meera derešchanas peeprahšt. Kreewu karaspehks no wakara-pufes nahkdams un Sofijā Serbeeschu nodalu pаметis eet us Filipoweles pufi, 30. Dezember eenehma jau Krimanu; pastarpam generalis Madestis wifu to Turku spehku pee Schiplas (25 tuhst.) zeeti fanchmis lahj leija no Schiplas us Esli Sagru un leelfursta krohnamantineeka armijas data atkal eet us Zeni Sagru un Jamboly un teesham us Adrianopol. Turki pulkeem jau ishehguschī no Adrianoweles. Kreewu spehks wināpus' Balkana nu jau ir pee 100 tuhst. Ari pats leelfursta karawadonis jauna gada wakara taišijahs no Gabrowas eet pahri par Balkanu. Par wirskomandeeri wifam tam atlikuscham karaspehkam wināpus' Balkana Sultans ir eezehlis Mehmet Aliju; mehreis gribetu mehginahht pee Adrianoweles pretim staht, bet pašceem truhst zeribas un ari Mehmet's runajoht weenigi no pameera. Serbeeschī ari ir jau eenehmuschī Turku zeetokšni Mišchu lihds ar 8 tuhst. Turku. Montenegreeschēem jau ir padwees Antiwari zeetokšnis, peh; kura tee sen tihkaja, jo nu tee ir panahuschī weenu siipru weetinu pee Adriatiskas juhrmales un to raudsihs wifadi patureht, jo zaur tahdu ohsta weetu wifai semitei leels labums atlehs, andeles zeksch buhs waka. Lai jo drohščahki scho weetinu waretu few patureht, wini eet wehl tablak un grib pašchu Skutari wehl apleshgereht un eenemi. Us Kandijas falas dumpis jau ir leels isplehtees, nahht dedstgi jaunekli no Greece-šemes pulkeem klahht un grib lihdskarohht pee brahku atswabinaschanas; šahi fala ir 155 kwadratjuhdses leela ar 220 tuhst. eedšiwotaju (1/2 Greece un 1/2 Turku) un Sultanam tas deewēgan fahpetu, kad ari ta atrihstu. Greece seme žila sobhini. Ta tad Turkeem us wifam pufehm slikti klahjahs un glahbejs nekur nau eeraugams. Englante gan islikaš par spehzi gn draugu un peestahwu, bet ari šchi, redsedama Kreewu karadarbu weikšchanahs, tura par gudrak ar Kreewiju nenihstees un ir Turkam to padohmu dewuši, lai pašemojahs un laišchahs runās deht meeralihščchanas. Wehreis Turku ministres bij Englanti luhdsis, lai wina ipraša no Kreewijas, us kahdahm

punktehm ta grib meeru dereht. Bet kad Englante atbildeja, ka wina newar weenreis jau atbildu dabujusi atkal ohtreis ar tahdu peeprahšjumu nahht, tad Turkam nu bij janahht pašcham taisni pee Kreewijas, prohri wišpimis pee Kreewu karaspehka karawadona. Tagad nu Turks ir luhdsis, lai leelfursta karawadonis usdohd, ko wifsch peeprasa preeksch eerohtschu aplušinaschanas. Halki saht nu jau sraidihht schurp un turp. Turks gan azis atplehtihš, kad būrdehs, kahdu rehkinumu lihš preekščā. Ari Englante sraidele apkahrt kā putnu-mahte, kad winas behrnu pereklim kas tuwojahs un tomehr nedriht eet glahht.

Kad nu Turki ar Kreewiju pameeru noslehgtu, kas tad lai noteek ar tahm masakahm semitehm Serbiju, Montenegro un Rumentšu, us tom Turku ministres ir dewis to atbildu, ka deht pameera noslehšchanas wifsch ar šchim semitehm, kas pa dalai wina pašcha pawalstineeki, newar nekahdās runās celaištees, bet apshla, ka tik lihds eerohtschī starp Kreewiju un Turku aplušihš, ka tad tee ari klušu stahwehs pret šchim semitehm. Sultans ir no amata atlaidis lihdschīnigo leelwestu Edem Pašcha un wina weeta eezehlis Hamdi Pašcha. Zere, ka šchi padohms wairak lo lihdschš.

Kamehr pameers wehl nau noslehgtis un Kreewu karaspehks karo us preekschu, ari Turki, kad ne wairak, tad us uhdena ir mehginajuschī wehl fawu spehku: 30. Dezember 2 Turku brunnkugi peebrauza pee Krimas ohsta pilsehtina Cipatorijas un 2 simdu laikā laida 135 bumbas pilsehtā; 7 saldati itla eewainoti un daschi nami apskahdei, tāpat gribeja 2 andeles-kugus rohtā dabuht, bet nespehja, jo muhsu krasabaterijas laida ari famus lahdiāus wifā un Turku monitori brauza prohjam.

Tai fanentajā Schiplas armijā atrada 25 tuhst. Turku saldatu, 3 generatus un 360 ofizeerus, 5 karogus, 11 milšenu leelohs gabalus un daudš žitus. Ta ašinaina kauschanahs gahjusti pilnas 2 deenas. Generata Skobekewa nodala gahja us schrikeem un atnehma tā 12 leelgabalus. Mūshu shahde ir: krituschī 6 ofizeeri un 294 saldati, eewainoti 38 ofizeeri un 1190 saldati.

Kara pohstis ir us abahm pufehm leels, bet lai buhtu ari Kreewijas shahde pee karawihreem leela, ta tomehr ar wifem teem 90 tuhst. nau wehl ne pufe no weena gada rekruschu dohšchanas. Turpretim Turks ir wifu fawu spehku šwaros eelizis lihds pehdejeem un wišs tas spehks ir saluhstis. Kā tur lai wehl zere ko no tahlakas pretimurešchanahs? Sultans deewēgan gaischi redš, ka wifa ta leeliba un draudešchana, ka nahht ar šwehito šalo karogu un wifu walsti fazels kahjās, ir škadri tufschā un neweens to nebihstahs.

Turki no Sofijas abrä muftami gribejuschi wisadi scho wilsehtu nobedstnagt, bet ir rahwusches no schabda breesnu darba tapeh, ka Sofija gulejuschi kahdi 7 tuhst. flimu un eewainotu Turku; labal tad pilsehtu ar wisu scho mantu kreeweem pametusch.

Rumenijas lasaretēs ir laba teefa eewainotu un flimneeku lassjuschoes; jo wagoni bij stipri aismetti ar saguschiteem Turkeem, kas bij schury wedami; täwat nebij deewsgan silto apgehrbu pee rohkās, ar to flimohs kala laitā labi apgehrbt. Tä tad wehl Simnizās lasaretē bij 8000, Frateschtā 1500 eewainotu. Peh-terburgas ewangeliska beedriba sawus wejumus ar kaschoecem un seemasdrechbehm (400 birkawu) to beidsamo zela-gabalu pari us sawu rehtinumu lika ar raguhm us Simnizu nowost, negribe-dama gaidiht, kamehr dselzelsch mantas aishwed.

Par muhsu karaspekta pahrieschanu par Balkanu pret Sofiju raksta wehl tā: Jau 21. (9.) Dezember muhsu gwardu sapeeri un Preobraschenstas regimentes saldari nehma darbā, sew täsicht jaunu zetu zour kalneem. Lai Turki scho wisu darbu nepamānitu, tapeh; eenehna winapuf Balkana weenu zeemu un tad nopakat dschwija gar to jaunu zetu; deenās ardujeja un naktis strahdaja. 25. Dezember bij jau zelsch gataws, kur rari ar leelo gabalu wareja it ehtri zauri kluht; Turki to nestnaja. Bet nu ufnahja sneega putenis un wisš zelsch bij apledojsis kā speegelis. Waijadjeja schapenes eekapahr, kamehr wareja leelošs gabalus us preekšču dabuht; us 8 werstehm bij 24 stundas pee tam jastrahda. 24. Dez. wakara sahka kahpt leija; zelsch gabja lohti stahwu leija, leelošs gabalus waijadjeja ar tauwahm no weena lohka lihds ohtram pamastim us preekšču laist; munizijas sfastes nolaida tufschas un muniziju nesa rohkās. Pats generalis Gurko bij flahht. Kamehr wisš spehls tur tahs 15 werstes par kalneem pahri tika, aishghja pilnas 6 deenas un 6 naktis breesmigā publinā.

Tas Plewnā lihds ar ziteem fanemtais Turku generalis Demif Pascha, Osmana laba rohka, ir to behdigu notikumumu, ka wisa wina armija eenaidneekam rohkās kritusi, til lohti pee firds nehmees, ka ir pats sawai dschwibai galu darijees; winsch Rumenija ir gisti eenehmis un miris. No schi notikuma gan bij ispaudufees ta nepateesiga sına, ka Osmanš pats nogisteejes. Demif Pascha bij generalischtaba galwa pee Plewnas armijas.

Pehz daktereem karalaukos wehl ir leela waijadfiba. Kaukassijas lasaretēs ween waijagohht wisumas wehl 100 dakteru, lai daudsmas spehtu darbu peewareht. Tapeh, tad ir pawehle dohta, uniwersitetēs ar dakteru eefameem pasteigtees, ka jauni spehlt rostohs flahht. Jaunee dakteri armija eestahdomi dabuhm ismaksatas wifas progomu naudas, preekšč drechbehm lihds 333 rubl., leetu eegahdashanas un nobraufschanas lihds 600 rubli un no pat zela dohshanas tuhthal pilnu frohna lohni.

Ap Odesu to nakti us 18. Dezember bij tahds sneega putenis, ka dehlt fadshta sneega braufschana us dselzeta, til lab prezu kā armijas darishanas, bij pawifam jasapstahj; pasaschiru wagonu rindas pa laimi bij wehl lihds leelakahm stazionehm no Kuwuschas. Weens Rischinewā atsuhthts fanemts Turku wifš neeks pats spreesch, ka ar fanemteem bashibosufceem buhtu darams, kā ar sleplaweem; katris Pascha, kas warasdarbus atlahwis, lai pasaudetu wisu sawu montibu; pee karasmakfas nospreeschanas buhtu par katru nobendetu kreewu japeprafa tahda atlihdšinaschana, ka prozentes ween dohd 3 kahrtigu pensiju; kad Turki par tahdu spreedumu dsirdeshohht, tad gan no warasdarbeem rauschotees. Tä runa weens Turks pats!

No Afijas karalauka sına, ka kreewu jahjeji no generala Loris-Melikowa waditi, bij lihds Baiburtai nojahjuschi un tur iskaijsa 1500 Turku jahjeju, fanehma zeti 101 Turku un daschadas karomantas. Jau no 28. Dezember ir Orseruma pilnigi no wifam pusehm eeslehgta. Ja ar apschaudishanu tur til lohti nesteidsahs, tad pa dakat to saproht ari tā, ka kreewi negrib isahrdiht pilsehtu, kas kā zerams pee meera flehghschanas wineem paschem peekritihs. — Pasneesam te lastitajeem weenu bildi no Afijas karalauka, to jauto kalnu pilsehtu, Bajasides zetofjni, kas tagad ir kreewu rohkās un gan ari paliks.

Bajasidas zetofjniis Turku Armenija.

Generalis Heimans,

flawenais Ardahanas eenehmejs Afijas karalaukā, ir dsimis 1823. g. Jau no 1845. gada winsch deen Kaukassijas armija un ir dalibu nehmis pee wifam tahm karoschanahm pret nemeerigajeem kalnu-kandim: weenā no schihm karoschanahm winam tika rohka un plezš fashauts, tā ka rohka no ta laika ir stihwa un janef faitē. 1856. gadā winsch tika ohtrā lahgā eewainohhts. 1872. g. wina eezehla par generalleitnantu. Par Ardahanas eenemschanu muhsu kungs un Keisars wina pagohdinaja ar selta sohbinu ar dimanteem apsprauhtu. Wina nopelnš bij ari ta uswareschana pee Dewebojunaš un zitur.

Wisjannakahs sına.

Pameera flehghschana wehl lihds 5. Janwar nebij nekurf nahkusi. Turki gribeja, lai lihshanas punktēs wineem sına us Konstantinopeli; bet kreewija palika pee tam, ka lai tahs fanem pee armijas karawadoneem. Pee ta tabluma laiks aiseet, kamehr pawehles nonahht pee karawadoneem Bulgarijā un Afijā. Kreewijai ari nau to steigtees, jo druszis paweltoht muhsu karaspehls buhs jau pee Adrianopoles un tad buhs ihfaka lihshana. No Turkeem ir 2 ministri nobraufuschis us kreewu leelfirsta Nikolaja lehgeri, tur dsirdht tahs punktēs. Englante klaušahs aushs ischluht, to kreewija peeprashs. Pastarpam kara darbi eet us preekšču. 2. un 3. Janwar sına par leelaku kaušchanohs us Filippopoles puši, bet truhst wehl flaidraku sına. Turku monitori us juh-ras bombardeereja atkal 1. un 2. Janwar Krimas juhmalē Feodossiju, sweeda 132 bumbas un sapohšija 12 namus, 1 saldats frita un 12 tika eewainoti. Ari Anapu apschaudija un nostahja pret Kertschu. 1. (13.) Janwar Rumeneeschis un Serbeeschis apstahja Wibinu un peeprashja lai padohdahs, bet lo-

mandants gribeja, lai wina pulkeem lauj ar wiseem eerohtscheem eet laulā, to neatlahwa. Tapat Erserumas komandants griboht Erserumu padohht, ja lauj Turkeem ar eerohtscheem prohjam eet. Muffarn Pascha Sultans zelschoht par komandantu Konstantinopelē.

No karalauka. Pahr Londoni teef is Peras 18. (6.) Jan. telegrafeerehts: Turzijas suhtiti atbrauja wakar wakarā pee Leelfirsta Nikolaja Nikolajewitscha us Eimowas. Leelfirsts atbildeja, esohht apnehmees til Adrianopelē par pameeru lihtschanu runaht, tamdeht, pagebroht, ka winam Adrianopeli tahliht padohd. Suhtiti esohht ar meeru bijuschi un Djemil Pascham ar telegrafu pawehli laiduschi, lai ar fawu kara-spehku is Adrianopelē iset ahrā. — Is Schipkas: Gwardijas kawalerija un Karzowa jahtneeki sem generala Skobelewa eenehmusch Philipopoli, kur Bulgaru bohtes no Turkeem bija aisedsinatas, kreewi uguni apdschfa. Klahtakas sinas truhst. Pee Schipkas 28. Dezember tapa sawangoti 32,000 Turku saldati, kohra komandants Wefels Pascha, 3 ziti Pascha un 208 wirsneeki, turklaht 93 leelgabali un 10 karogi. Mums tapa eewainoti: 2 generali, 1 palkawneeks, 1 apaksch-palkawneeks, 1 fligeladjutants, 116 wirsneeki un 4246 saldati; noichauti 19 wirsneeki un 1103 saldati. Muhseji dohdahs us preekschu un eekem weemu pilsehtu pehz ohtru; Turki behg us Adrianopeli us zela wifas prowiantu magaschnas fadedsinadami. Pee Tschirpanes Donas kasaki Turkeem atnehma 200 wesumus, 1000 wehrschus, 300 aitas un sawangoja 8 Turkus. Muhseji tuwu pee Adrianopelē.

Is Konstantinopelē 19. (7.) Janwar telegrafeere: Wif Turku fara pulki no Adrianopelē isgahjuschi, ari general-gubernators isgahjis. Tik tahdus 72 schandarus pilsehta par fargeem atstahdams. Kreewu karaspehta eenahlschana latru brihdi gaidama. — Kreewi pehz asa kautima eenehna Philipopeli, 40 tabori behg us Dermenderi, Kreewi teem us pehdahn pakal. — R. S. —

Daschadas sinas.

No eekschsehem.

Kursemes zeenigs gubernatora kungs P. von Eilienfeld ir no muhsu Kunga un Keisara pagohdinahts par „geheimrahtu“.

No Bauskas puses. 18. Nowember nodedsa Ardes muischas Borkowsta meschafarga-mahja wifas ehkas bes ween istabas. Skahde leela; nelaimigeem rohbs wifu muhschu buhs manams. Bet ka tad uguns zehlees? Saka, ka puikas pihipi smehkedami sehwektohzinus wilkuschi un tahda wihse pee ismihsteeem lineem uguni peelaiduschi. — Zabritnahs, ka pret negantu pihpeschanu it ne kur sabedribas nezelahs, kautschu ta wairak un wairak isplahdidamees dauds skahdes padara, ne ween aplam dauds naudas aprihdama un daudseem dshiwibu paihsinadama, bet ari dauds zilwekus lihds kapa-malai par ubageem pataisidama. Waj nebuhs eemeslis schahds: zitu zilweku grehkus un nedarbus mehls labpraht rahjam un sunijam, bet paschi fawus ne mineht nepeeminam. Prahtigi wezaki gan aisleeds faweem puischeleem smehkeschannu, bet tee kurina paslepen, dohmadami: kas tehweem derigs, tamdeht ari ne dehleem. Apdohmigi namatehwi gan newehl faweem kalpeem fuhkeht peedarbōs un laidarōs, bet pehdejee dohma: kad pascheem pihipis lohbs ween stahw, tamdeht mums gribeht aisleegt pee suhra gruhta darba duhmu u stahst, un smehke paslepen. Ja nu behrus un kalpus pee tahdeem nedarbeem gribetu peespeht, tad schee sahls grohsitees, mahnitees un meloht, un ta tad grehks grehku dseinde. Mishi

tehwi un zeenijami faimneeki! wifa Zuhfu aisleegschana behrneem un apakschneekem buhs un paliks besfelmiga, kamehr paschi fewi tani eeraduma nesawaldifectees; wahrdi nedara pee zita tahdu atspaidu, ka preekschilime, un pascheem fewi apwalditees ir tas wisleelakais warona-darbs. 6. Dezember wakarā nodedsa Stikken-Pomuschā — netahl no Kursemes rohbeschas Leischōs — laidars un stali, kur wif leeli un siki lohpi fadegusch, tik weenigi sūgi isglahbti. Ka uguns zehlees, wehl nau finams.

J. R.

No Bauskas. Pagahjuscha Augusta mehnesi aisgahja us Jelgawu par wirapilskungu muhsu lihdschitnigais no wiseem lohti mihlehts un zeenihis pilskungs barons A. v. Kleists. Wairak ka 20 gadus minehts kungs muhsu widu par wifa aprinka labklahschanu puhlejees un gahdajis. Peeminesim papeeksch pehdigo Bohu dumpi. Tas gan lohiti mas Kursemi aiskhra, tomehr mums rohbeschneekem toreis tahds kreets pilskungs bija leela drohschiba. Tolait stahweja us wiseem rohbeschū zekeem gan meschafargu, gan faimneeku waktis, kas neriktigus zilwekus aptureja, un ja kas nedrohsch rohbeschū tuwumā buhtu bijis manams, tad Bauskas pilsteefai wajadseja sinamu dariht. Zeenigs pilskungs toreis katra brihdi bija palihga. Ir par pusnakti wusch brauja pa zekeem waktis pahraudsidams, waj wifu isdara pareisi. — Kad wehla nahza jaunās pagastu waldischanas, pagasteem schi jauna buhschana bija swescha. Pagastu wezakee eesahlumā to leetu labi neisprata, te zeen. pilskungs teem nahza palihga ar stipru rohku un gudru galwu. Kad preeksch kahdeem gadeem tika wisparigs kara-deenesss eewests, tad zeen. pilskungs fewim atkal nopelnus ispelnijahs, scho jaunu buhschannu Bauskas aprinki nogruntedams un weizinadams. — Bes tam zeen. aisgahjejs bija dauds komiteju un komisonu ihita dshiwiba. Peeminesim tik daschas is schihm; Bilsehta isgihstoschanas komitejas, — kur Bauskas pilskalna aptohpschana mums no aisgahjeja ir jauka peemina, — buhwes-, pilsehta eelu-brugeschannas- un pilsehta skohlu-komiteja, tad wehl barons A. v. Kleists bija pee Bauskas draudses peederigo krohna pagastu weetigas skohlas-waldes komisiones preekschneeks, Gezawas kirspheles skohlu inspektors un wifu Bauskas aprinki buhdamo krohna basnizu preekschneeks. Ka tahds wusch muhsu aprinki daschas jaukas peeminas zehlis. Bahrbeles pagasta skohlas-nams un Gezawas basnizas-tohnis ir buhwes, kur barona A. v. Kleista wahrds paliks nepeemirstams. — Ari privatiga dshiwē zeen. aisgahjejs Bauskeneekem mihlu eespaيدا atstahjis.

Waj angsts jeb sems, waj leels jeb mas, waj mahzihts jeb nemahzihts, ikweens wareja pee wina pee-eet, isrunatees un no wina padohmu dabuht. Kahdu reis kahds faimneeks bija eepehriis fawu palaidneeku gana puiku, schis sinadams, ka ikweens pee pilskungu war pee-eet, atstahj lohpus un schmauz us Bausku pee pilskunga, par fewi schelotees un par faimneeku fuhdseht. Bet schini reisa fuhdsietajam isgahja raibi. Pilskungs aisuhtija sehnu ar teefas-fulaini pee pagasta-wezaka un lika tam peekohdinaht, lai leetu labi isklawina, un jo sehns wainigs, tad lai to ohtr reis eeper, tamdeht ka bes sinas lohpus atstahjis un aisgahjis. — Preekschlaidōs ar Bohdes pagastu behdigi isklawjahs, bet no ta laika, kad barons A. v. Kleists minetam pagastam palika par pahrwalditaju, tas azim redsoht fahka plaukt, un tagad? Nu, ko tagad — Bohdeeschi ir us

kahjahn. Un wehl us preekschu tee par sawa pahrwalditaja lab-firdibu warehs preezatees. — Barona N. v. Kleista puhlini kluwa neween no augstas waldischanas atsihti, kura wina kruhtis ar daschu gohda-sihmi puschloja, bet ari wisi Bausklas aprinka muischu ihpafschneeki un Bausklas aprinka mahzitaji aigahjejam par pateizibas peeminu dahwinaja sudraba ohjainu, jauki is-strahdatu dseramo kruhs. —

Zeram, ka tahda pat mihlestiba, kas zeen. baronu N. v. Kleist' no Bausklas pawadija, to Zelgawa fagaidihs, un tahda wihse zeen. wirspilekungam palihdsehs tai gruhda amata. J. K.

Weens wezs gohdatehws ir 21. Dezember Deewa preekscha aigahjis: N. Lieventhals, Birschu draudses skohlotajs, kesteris un ehrgelneeks. Winsch bij dsimis 1803. gada. Zaur saweem daschadeem kohdoligeem raksteem winsch ir wifai tantai labi pasihstams; lihds sawam muhschu wakaram winsch wehl dsihwi ruhpejajs gar to, derigus rakstus saweem brahleem gah-daht. Daschadahm wehtrahm un pahrbaudischanahm, ko laikl peenefa, winsch sinaja ar wihra kruhti preti stahweht un ar sawu preeksihmi stiprinahht zitus. Latweeschu draugu beedriba bij winu jau 1836. gada sawu gohda-beedru kahrtā eezehlusi. Deews winam to preeku bij dewis, dehlus ifaudsinahht un list istudeereht, kas stahw sawas augstās gohda-weetas. Lai nu dus firmais tehws ta Kunga meerā, kuram wisu sawu muhschu sawa amata un dsihwe no wifas sirds kalpojis!

No Statgenes apgabala kahds awischi draugs mums raksta, ka tai pusē lohpu aissargasch. beedribai wehl lohti mas beedru esohht; mas esohht to, kas nomohda stahwetu un palih-dsetu, lai winas darboschanahs labi weizahs. Winsch ussihme ari peeredsetas lohpu mohzischanas, starp tahm ari weenu jakti, ko kahds fainneeks kahda muischa dsimis, sakiti rohka kerdams un to lihds nahwei peekaufedams. Gribam zereht, ka ta pahrmeschana wairak eet us weenu waj ohtru nebehdneeku, bet ne wis us wisu apgabalū, jo no turenos pat dabumam ari it ohtradas, labas sinas. Ari tas fainneeks, kas ar to saki gahjis skreetees un riktigi bijis pahrafs par saki, zeram, buhs lusti pasaudejis, wehkreis tahdu jakti tureht.

Veepajas pilsehta tahs weetneeku zelschanas buhs: treschai schkirai 16. un 17. Janwar, ohtra 30. un 31. Janwar un pirmā 13. un 14. Februar.

Gurburgā to 11. Dezember isrihloja sabeedrojusees komiteja pirmo reisi „Sarkanajam krusam“ par labu tehjas-wakaru ar Behrgu musikas-kohra lihdspehleschanu. Bet puteniga gaisa labad weesu pulzinsch bij manami isgaisnahhts.

Is Salgales. Nupat schini pusē dabujam dsirdeht un peedsihwoht sawadus apbrihnojumis. Nezik gadus atpakal gadijahs, ka kahdas pahri familijas no fainneeku kahrtas, kur weenai bij 3 dehli un ohtra 3 meitas, saweenojahs kohpa un wezakais dehls toreis panehma wezako meitu fewim par fewu; widejais dehls tagad nezik deenas atpakal apprezeja ari widejo meitu. Un ko dohmajet? — tad ari — ka laudis spreesch, panemschohht jaunakais brahlis jaunako mahsu.

Billumuischas Mas-Beskehn mahjas 11. Dezember bij sawada gohda-deena: fainneeka brahlis, muhrneeku-meisters, Zahnis Krastinsch eeswehtija sawu jauno dsihwojamo-ehku, ko tas nule schoruden, ka to prahwako un glihtako ehrebegi usbuh-weja, tur jauku augst-kohku dahrsu klahht eeriktedams. Tai pascha deena winsch swehtija ari ar sawu bruhhi, P. fainn. meitu,

sawu kohsu deenu draugu un radu widu. Schis gohda-wihra ir firdigi puhlejees wisa tai apgabala ar sawa amata kohpschanu un pelu gohdam peemineschanu. N. S.

Is Krohna-Mendas. Behz ilgaka laika tika pee mums attal 20. November basnizas-krohga sahle teateris isrih-lohts. Spehleja to skatu-lugu: „Mika, Mika nahht mahjas.“ — Wispahri nemoht tika itin brangi spehlehts un neleelas wainas atrehkinajohht, jafaka, ka spehletaji gandrihs ikkatis ar sapraschanu sawu lugu israhdija. Skatitaju bija, lai gan to deenu leetainsch laiks cetrapijahs, leels pulks. Genemeschanas tikuschas farkana krusa beedribai par labu nolemtas. — Sche klahht wehl japeemin, ka par starpahm ari musikis spehleja un prohti Ullmana kohris, kas tik laipnis bija un par sawu puhlinu nekahdu atlihdsinaschanu nepagehreja. Ta tad ari Rende-neeki zil spehdami zenschahs, ari no sawas puses preeksch kara eewainoto un slimo apgabdaschanas peepalihdseht, un preeksch schi pascha labdariga noluhka netik ween scho teateri israhdija, bet jau ari isgahjuschā wafarā wairak drahu un audekla gabalu un zitas dahwanas us pag. waldischanas uszainaschanu sameta. Wehl ja-issaka ta wehleschanahs, ka scheitan pee mums beeschaki teateris tiktu isrihlohts, un ari, ja eespehjams buhtu, pee tam klahht weefigi wakari. Preeksch beidsama mehrla buhtu gan wehlejams, ka ruhme preeksch tam zitur taptu eerikteta.

—11—

Is kauschu dsihwes. Pee kahdas pagasta-teesas nesen kahds puifis nepilnās gads buhdams ar tehwa aistahweschānu kuhdseja par sawu fainneeku, ka tas winam pahri darohht, winu par dauds brihdejoht un gahnoht. Saimneeks aibildinajahs, ka puifis esohht lohti pahrgalwigs un kuhtris pee darba un tadeht wajadsigs winu norahht. Tehws nu sahl dehlu gruntigi pahrstahweht pret fainneeku. — Ba tam teesnesis redsedams, ka tehwa pawisam noplifuschas pastalas kahjas, turpreti dehlinam jaunās kamaschas ar kalaschahm, un tadeht faka us tehwu: „klausees, weziti, waj tew ari nebus weenreis pateefigi jafuhdshs par tawu dehlu, kas walka tahdas dahrgas kamaschas, kamehr tew nau ne gohdigas pastalas kahjas.“ Te nu tehws nahht pee prahta un sahl ari par sawu dehlu subdsetes, ka esohht gan palaidneeks; puifis nu paleet ka nopehts stahwoht. J.

Us Mihgas-Tukuma dselszeta jau weza gada beigās bij eerikthehts, ka wagonus war kurinahht; tur to dara pawisam pehz jaunās mohdes: no maschines paschas eet truhbas zaur wagonem un silda.

Mihgas wahzu awise „Mig. Zeitung.“ ar isgahjuschu gadu atsneedsa to wezumu no 100 gadeem. Simts gadu peeminas deena ta lasitajeem peedewa klahht par peelikumū weenu lapu, kas israhda, kahda schi awise preeksch simts gadeem isflatijusees. Ir masa lapina no prasta papihra, ar deewsgan wahjahm sinahm un sludinaschanahm. Mihgā atbraukuscho sweschu skaits ir peesihmehts ar 6 zilweki. Lai nu tura pretim tagadejo leelo lapu ar dauds peelikumeem, tad reds, ka dsihwe 100 gadu laikā pahrwehrtusees.

Widsemes zeen. gubernators v. Uexküll ir pagohdinahhts ar Stanislawa ordeka swaigsni.

Behterburgā 26. Dezember atweda 7 Turku leelohs gabalus, kas pee Dubnakas jatnenti; tee ir Kruppa fabrikās

taifiti un no labas wehrtibas. Skrambas rahda, ka wiini dabujufchi zaur uguini eet.

No Odesas raksta, ka tur tahds mollas truhkums, ka daschi fawus wezus kohka namirus pahrdohdoht mallâ, ari daschas wezas wehja-fudmalas esohht tã jau krahfnis salihduschas.

Mohdereſchana Wiinu ſemê ir ſtipri uſ preekſchu gabjuſi. Tur tagad katra no tahm 8 gubernahm ir pa 2 apfahrt eiſoſchahm mohdereſchanas ſkohlotajahm eezeltas, kas no waldischanas puſes tohp nolohnetas un ir gatawas, ſaimneezehm eet par eerahditajahm, kã ar lohpeem un ar peenu buhs apheetes. Beſ tam paſtahw 17 mohdereſchanas-ſkohlas, kur ſkohlotajs uſnem lihds 8 mahzeelles un pehz 2 gadu ſkohloſchanas atlaiſch ar ihpaſchu ateſtati. Tur mahza lohpu-kohpſchanu, ahreſſeſchanu, telu audſinaſchanu, par daschadeem baribas augeem, ſweeſta un ſeera taiſiſchanu u. t. pr.

Kreewu zukurs beidsamaja laikã eet ari uſ Austruju; lihds ſchim no turenas nahza ſchurp, nu ta leeta apgreesufees ohtradi. Jau preekſch 3 gadi Kreewuſemê bij 248 zukura fabriki, kas iſdewa lihds 18 milioni pohdu zukura; raſinades fabriku bij 37, tee iſdewa prezi par 34 milioni rubl.

No ahreſſemhm.

Italijas kehninſch Wiktor Emanuel ir 28. Dezember 57^{1/2} gadus wezs ar kruhſchu kaiti miris un wina weeta wina dehlis, prinzis Humberts, eestahjis. 1848. gada wiinſch fawa tehwa weeta par kehninu Sardinijã bij eestahjis; wina walſtis bij ta weeniga Italijã, kur kahrriba waldivja, wiſas zitãs bij nemeers un juſſchanas; tã tad wiſu Italeeſchu azis greeſahs uſ Sardinijas kehninu ar zeribahm, lai wiinſch tahs nem un dahwina ari winahm taiſnigu waldischanas buhſchanu. 1861. g. wiinſch peeweenoja ſawai walſtei Lombardiju. Itahs ſherzogu ſemites Toſkana, Parma, Modena, tãwat zaur Garibaldi palihdsibu pahweſta ſemi un Neapeles kehnina walſti un peenehma to wahrdu „Italijas kehninſch“. 1866. g. winam peekrita wehl klaht no Austruſas wiſa Wenezijas ſeme un 1870. g. ari Rohmas pilſehts. Nu bij Italeeſchu ſapnis peepildijees, nu bij wiſa Italija weenta ſaweenota walſtis. Pahweſts bij lihds pat beigahm pret Wiktor Emanueli bahrgs eenaidneeks un bij wiinu ar baſnizas-lahſteem noſohdjis parto, ka wiinſch pahweſta ſemi bij atnehmis un ne-atdewa. Tomehr, kã ta nahwes ſinaſkan, kehninſch ir uſ mirſchanas-gultas ſwehtu wakarinu ſanehmis un tã meera ſchſihrees. Wiinſch bij gan pahweſta leelwaldibas pretineeks, bet tomehr gribeja buht uſtizams, tizigs dehlis ſawai katolu baſnizai. Ari Italijã republikaneeſchi žila ſtipri ſawu gahwu un gribetu labpraht ſcho kehnina walſti par brijhwalſti pahrgreeſt.

Jaunmohdes kumedini. Swehru dihditaji ir jau parasta leeta, un atkal kas jauns. Englantê Breitonas akwarijã jeb ſkunſts-dihti weens uhdens-lihdejs leen ſkatitaju preekſchã ſchini dihti eekſchã, kas mudſch aiſ krokodileem, juhras-lawahm un zitahm tahdahm radibahm. Tur wiinſch ſſena un per ſchohs ſwehruſ, kas rihtles atwehruſchi ap wiinu walſtahs. Breeſmigs amats, bet ſkatitaju eſohht daudi un pelna leela.

Œchahweti pauti. Amerikã Lui pilſehta weens leels fabrikiſ darbojahs gar to, ka pauti tohp nolohbiti un tad tas ſchlidrums kaltehts un kã plahſchu zukurs wahrtis pakahs un andelê ſuhthits. Pautu laikã tur ildeenas iſſtrahdajohht lihds 100 tuhſt. pautu.

Is karalaſaretu dſihwes.

Preekſch Saratas (Beſarabijã) un wiinas apfahrtenees karalaſaretehm wairak Kurſemes draudsēs ir ſawas mihleſtibas-dahwanas ſuhthijufchas. Buhs tapehz ari mihti, ſcho to iſ turenas dſirdeht. Kã laſitajeem jau tika teiktis, ſchihis laſaretes tika Augusta mehneſi uſ Benders pilſehta aiſzeltas, lai neguletu nomaku, bet buhtu weeglaki pa dſelſzelem peefneedsamas. Saratã pameta tikai 30 gultas. Jo eewainotus war weeglat 1000 werſtis pa dſelſzetu nowest, ne kã 100 werſtis uſ rateem un nelihdsena zela. Benders gul ſchurpmaſ pee ta dſelſzeta, kas nahk no Jaſi uſ Riſchinewu un pa kuru wiſwairak eewainotus iſwada uſ deenwidus laſaretehm. Nu wehl ir nahjis tas jaunais dſelſzelſch klaht no Benders uſ Galazu, tã ka Benders ir ihſta ſtazione preekſch ſlimneeku kohpſchanas. Bet gruhti nahzahs tur wajjadſigu ruhmi atrahſt; weens leels namsgan bija, kas buhtu derejis, tas bij pilſehta magiſtrats, un to pilſehtneeki labpraht negribeja iſruhmeht; tur bij ari ſkohla eekſchã; tãpat daudi bihjahs, ka ſchis dahrgais namsgaur laſaretes eekohrteleſchanu tiſſchoht par neweſeligu weetu pahwehrtis. Tomehr deenw. laſaretu pahrwaldneeka ſirſta Meſſſcherſka puhlineem iſdewahs ſcho namu no pilſehta iſdabuht un turp nu tika Saratas un tahs žitas laſaretes ar pahri ſimts gultahm pahzeltas. Tur tai ſtaltã namã atrohдахs 15 leelas iſtabas un wareja wairak kã ſimts gultas it weegli eeruhmeht. Saratas zeen. mahžitajs Katterfeld, no kura jau daschu wahrdinu awiſes eſam paſneegufchi, dabuja tẽ atkal leelu darba-gabalu klaht. Pee wiſa wina mahžitaja darba ſawa paſcha kirſpyles draudsēs un ari Saratas ſchehlſtibas-namã nahza nu klaht ta gabdaſchana ari par ſcho tahtako laſareti. Winam iſdewahs no ſarkana kruſta beedribas iſdabuht to zela-nauda, ka wareja tahs laſaretes ar wiſu eerikti uſ Benders aiſzelt un ta nebij maſa leeta. Dehl ſatilhſchanahs ar ſarkan. kr. beedr. pahrwaldneeku von Abaſa Katterfeld mahžitajam bij uſ Riſchinewu un uſ Jaſi jabrauž, kur tad ari wiſu norunaja. Par ſcho ſawu zelu wiinſch mums ſcho to paſtahſta. Jaſi pilſehta Moldawã atrohдахs weena zela-laſarete, kur eewainotee tohp atſpirdſinati un pahrkrauti. Turenas baraku laſarete ir eerikteta leelã dſelſzeta ſchkuhni, kas ir labi uſkohpts un kur 100 gultahm ehdra ruhme; ſchi laſarete atrohдахs ſtarp diwejahm ſchkeenehm, tã ka atweſtohs weegli war tuhdaſ gultas nolaiſt un uſ ohtru puſi atkal Kreewu wagonõs eezelt. K. mahžitajs rakſta tã: Patlaban bij wagonu rinda ar ſlimneekeem atnahkufi, bet nahkofch brauzeens wareja tiſ wakara prohjam eet; tã tad atbraukufcheem ar teem preekſchã atraſteem bij weena kohpã tahs ſtundinas japawada. Skaitis bij tã peeaudiſis, ka iſ uſ 1 gultu waidjadſeja pa 2 guldiht. Ak kã tas eet zaur ſirdi, tahdã weeta redſeht, žil karſch to breeſmu atneſ! 200, behdigi uſſkatami, tur guleja preekſch manahm azihm, waidedami, gihmi aiſ ſahpehm rauſtidami tã ka man ſirds luhsa to redſoht. Tur gan bij ſtarp teem gulofcheem ari tizibasbeedri, warbuht ari Latweeſchu brahli iſ mana paſcha tehwijas, kurcem wahrdus wiinu mahſes-waloda buhtu tẽ par atſpirdſinaſchanu bijis, bet kã tohs tẽ lai uſeimu? Eſ waizaju pirmu uſraugu: Waj tẽ nau Latweeſchi pulkã? Tas man ihſi pretijauta: Kas tas ir, Latweeſchi? un neleekahs ne ſaprohtoht, ko eſ mekleju. Tẽ peenahl weena no ſchehlſirdigahm mahſahm, iſbar uſraugu, ka tahds mulktis eſohht nu neſnoht nei to, kas ir Latweeſchi un tel nu pati par wiſu jahli

